

JULKISEN TAITEEN TEOKSET, PALKKIOT JA PROSESSIT 2021

Yhteenveto kyselytuloksista

**Suomen
Taiteilijaseura**

SUOMEN
KUVANVEISTÄJÄLIITTO

**TAIDE-
YLIOPISTO**

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

frame contemporary art
finland

Julkisen taiteen teokset, palkkiot ja prosessit 2021
Tiedontuotanto ja toimitus: Katri Salmenoja

Viittaaminen julkaisuun: Julkisen taiteen teokset, palkkiot ja prosessit 2021.
Yhteenveto kyselytuloksista. Helsinki: Suomen Taiteilijaseura. 2022.

SISÄLLYS

KYSELYSTÄ YLEISESTI

KYSELYN TAUSTA JA TOTEUTUS

5

KYSELYN SISÄLTÖ

6

KYSELYYN VASTANNEET TAITEILIJAT

TIIVISTELMÄ

8

Kuvio 1: Korkein suoritettu tutkinto taidealalta (n=120)

9

Kuvio 2: Ensisijainen työskentelypaikkakunta (n=111)

10

Kuvio 3: Toimintavuodet taiteilijana (n=120)

11

Kuvio 4: Vastaaajien jäsenyydet taidealan ammattijärjestöissä ja -liitoissa (n=115)

12

Kuvio 5: Kokemus julkisen taiteen projekteista (n=120)

13

JULKISEN TAITEEN TEOKSET 2021

TIIVISTELMÄ

15

Kuvio 6: Projektin alkamisvuosi (n=59)

16

Kuvio 7: Teoksen maantieteellinen sijainti (n=56)

17

Kuvio 8: Taiteilijan valikoituminen projektiin (n=57)

18

Kuvio 9: Teoksen tilaaja (n=54)

19

Kuvio 10: Teostyyppi (n=56)

20

PALKKIOT, BUDJETTI JA SOPIMUKSET

TIIVISTELMÄ

22

Kuvio 11: Kokonaispalkka projektista kustannusten vähentämisen jälkeen (n=45)

24

Kuvio 12: Luonnospalkkion osuus (n=45)

25

Kuvio 13: Julkisen taiteen projektin osuus vuoden 2021 kokonaistuloista (n=40)

26

Kuvio 14: Kokemukset koskien palkkiota, budjettia ja sopimuksia (n=40)

27

VUOROVAIKUTUS JA YHTEISTYÖ	
TIIVISTELMÄ	29
Kuvio 15: Kokemukset vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä (n=40)	30
PROSESSI JA LOPPUTUOTOS	
TIIVISTELMÄ	32
Kuvio 16: Kokemukset taiteellisesta työskentelystä, prosessista ja lopputuotoksesta (n=40)	33
TYÖNÄKYMÄT JA URA	
TIIVISTELMÄ	35
Kuvio 17: Arvio projektin vaikutuksista työnäkymiin ja uraan (n=40)	36
Kuvio 18: Näkymät tulevaisuuden työmahdollisuuksista julkisen taiteen projekteissa (n=120)	37
TIETO JA KEHITTÄMINEN	
TIIVISTELMÄ	39
Kuvio 19: Tiedon saatavuus julkisen taiteen projekteista yleisesti (n=120)	41
Taulukko 1: Toimialan kehittäminen	42
LIITTEET	
Liite 1: HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ JA TAITEILIJAS-ASIAN TUNTIJAT	44

KYSELYSTÄ YLEISESTI

KYSELYN TAUSTA JA TOTEUTUS

Julkisen taiteen teokset, palkkiot ja prosessit 2021 -kysely on osa julkisen taiteen tietopohjan kehittämistä. Tarkoituksena on kartuttaa tietoa julkisen taiteen teoksista ja toimialasta, selvittää näkymiä toimialan työllistymismahdollisuuksista, edistää hyviä käytänteitä, vuorovaikutusta ja tiedonkulkua tekijöiden, tilaajien ja sidosryhmien kesken sekä lisätä julkisen taiteen näkyvyyttä.

Hankkeen on rahoittanut Taike, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Frame Contemporary Art Finland ja Suomen Taiteilijaseura jäsenjärjestöineen. Ulkoisena asiantuntijana (tiedontuotannon suunnittelu ja toteutus) on toiminut Katri Salmenoja.

Kysely toteutettiin keväällä 2022, ja sillä kerättiin tietoa ensisijaisesti Suomessa toimivien ammattilaistaiteilijoiden tekemistä, vuonna 2021 valmistuneista julkisen taiteen teoksista, teosten tilaajista, työstä maksetuista palkkioista, julkisen taiteen työskentelyprosesseista sekä projektien vaikutuksista toimeentuloon ja ura-/työnäkymiin. Kysely luotiin yhdessä hankkeen ohjausryhmän kanssa, ja sitä olivat kehittämässä lisäksi neljä taiteilija-asiantuntijaa (Liite 1).

KYSELYN SISÄLTÖ

Kyselyssä kysymyksiä kohdennettiin erityisesti niille taiteilijoille, jotka olivat työskennelleet vuonna 2021 valmistuneessa julkisen taiteen projektissa.

Kyselyn aihealueet:

- Vastaajan taustatiedot (kaikki vastaajat)
- Tiedot vuonna 2021 valmistuneista julkisen taiteen teoksista
- Palkkio, budjetti ja sopimukset
- Vuorovaikutus ja yhteistyö
- Taiteellinen työskentely, prosessi ja lopputuotos
- Vaikutukset työnäkymiin ja uraan
- Tieto ja kokemus julkisen taiteen projekteista (kaikki vastaajat)
- Tulevaisuuden työnäkymät julkisen taiteen projekteissa (kaikki vastaajat)
- Julkisen taiteen toimialan ja prosessien kehittäminen (kaikki vastaajat)

KYSELYYN VASTANNEET TAITEILIJAT

TIIVISTELMÄ

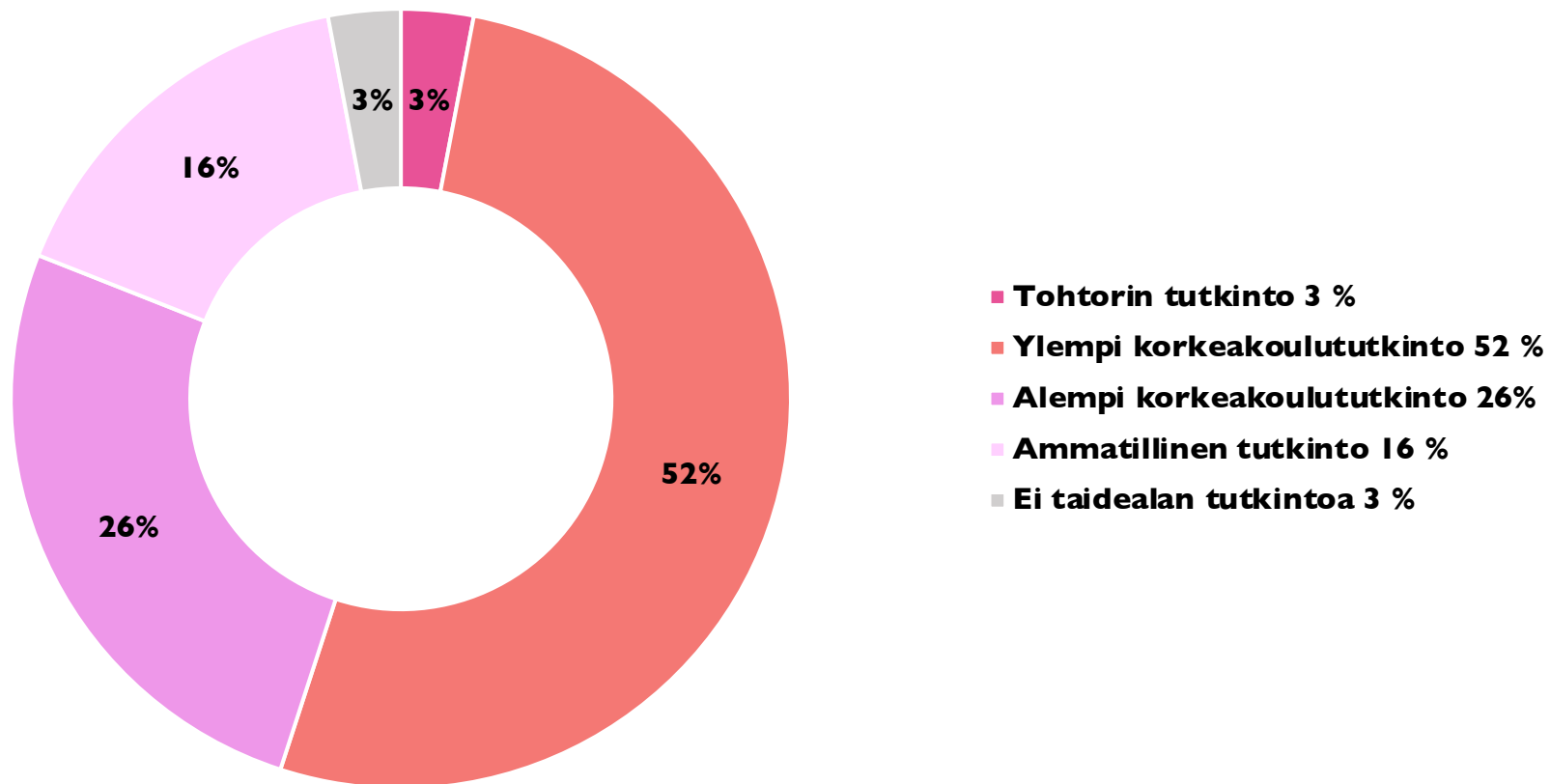
Kyselyyn vastasi yhteensä **120** taiteilijaa, joista **81 %** :lla on korkeakoulututkinto taidealalta. Valtaosalla vastaajista oli kokemusta julkisen taiteen projekteista tai alaan liittyviin kilpailuihin osallistumisesta.

Kyselyyn vastasi taiteilijoita yhteensä **17**:sta eri maakunnasta. Vastaajista **43 %** työskentelee ensisijaisesti Uudellamaalla.

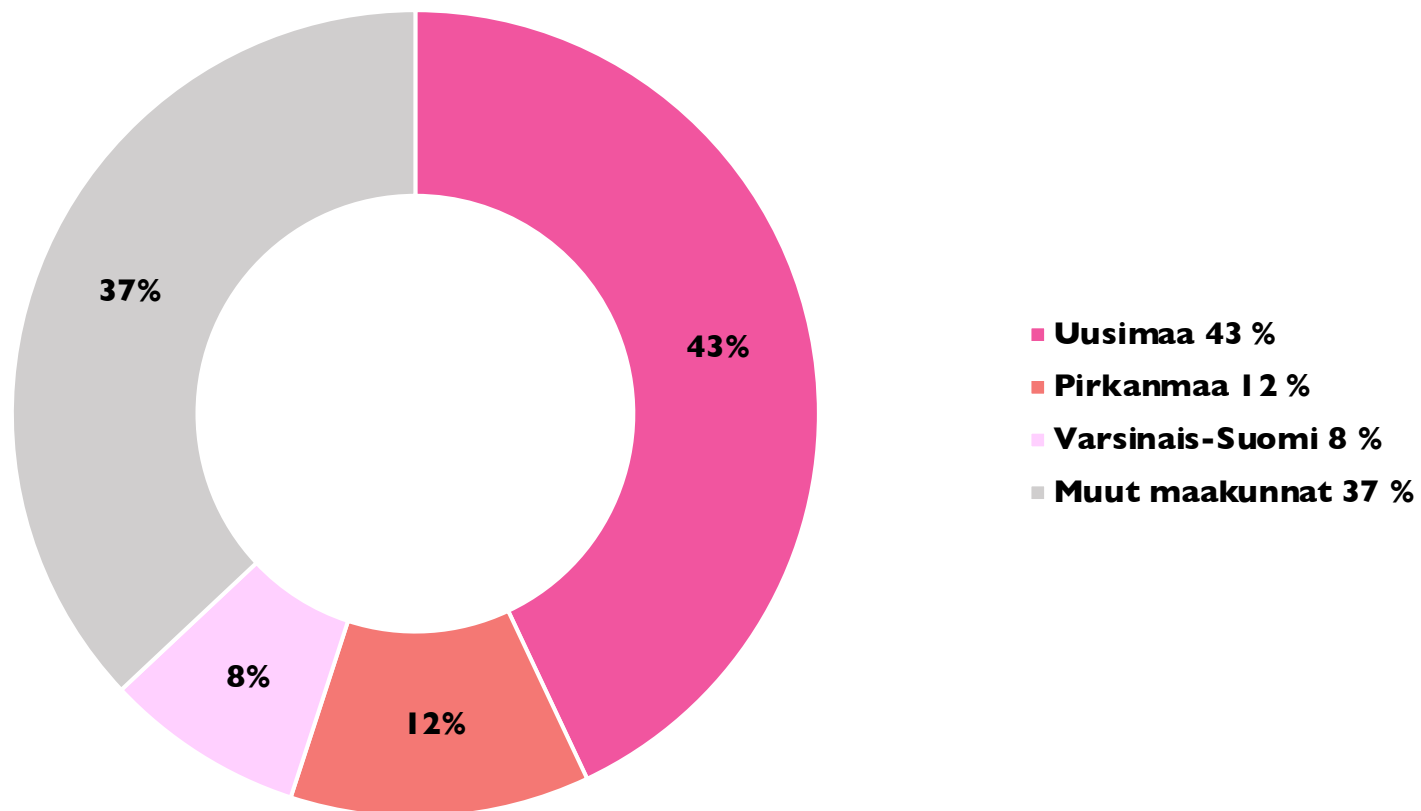
Yhteensä **56 %** taiteilijoista oli syntynyt 1960- tai 70-luvulla, kaikki ennen vuotta 2000. Työvuosia taiteilijana vastaajille oli kertynyt yleisimmin yli 20 vuotta.

Vastaajista **92 %** kuului yhteen tai useampaan taidealan ammattijärjestöön tai -liittoon, yleisimmin Suomen Kuvanveistäjäliittoon. Lisäksi noin kolmasosalla vastaajista oli jäsenyys jossakin muussa taidealan ammatillisessa ja/tai alueellisessa yhdistyksessä.

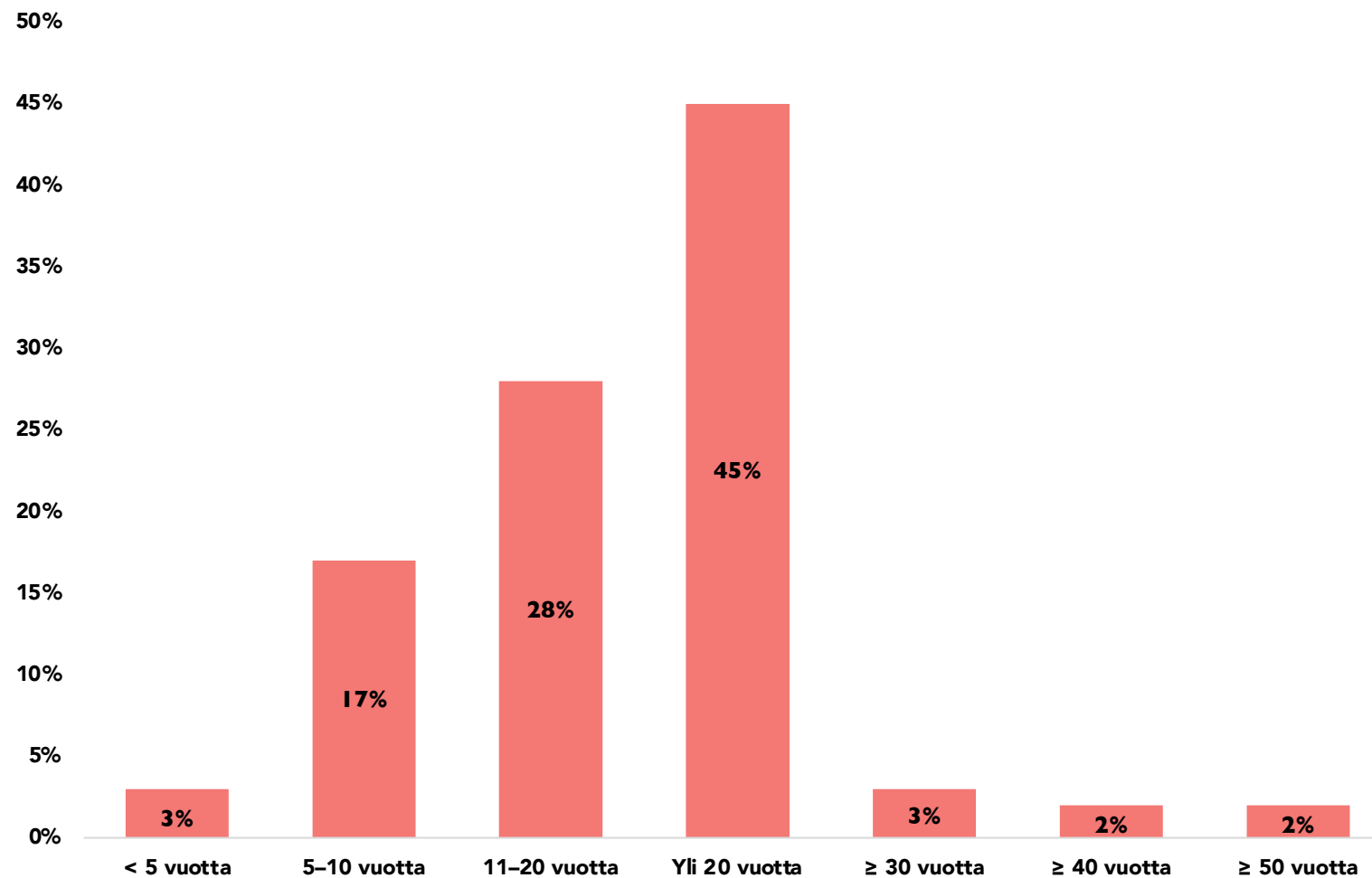
Kuvio 1: Korkein suoritettu tutkinto taidealalta (n=120)

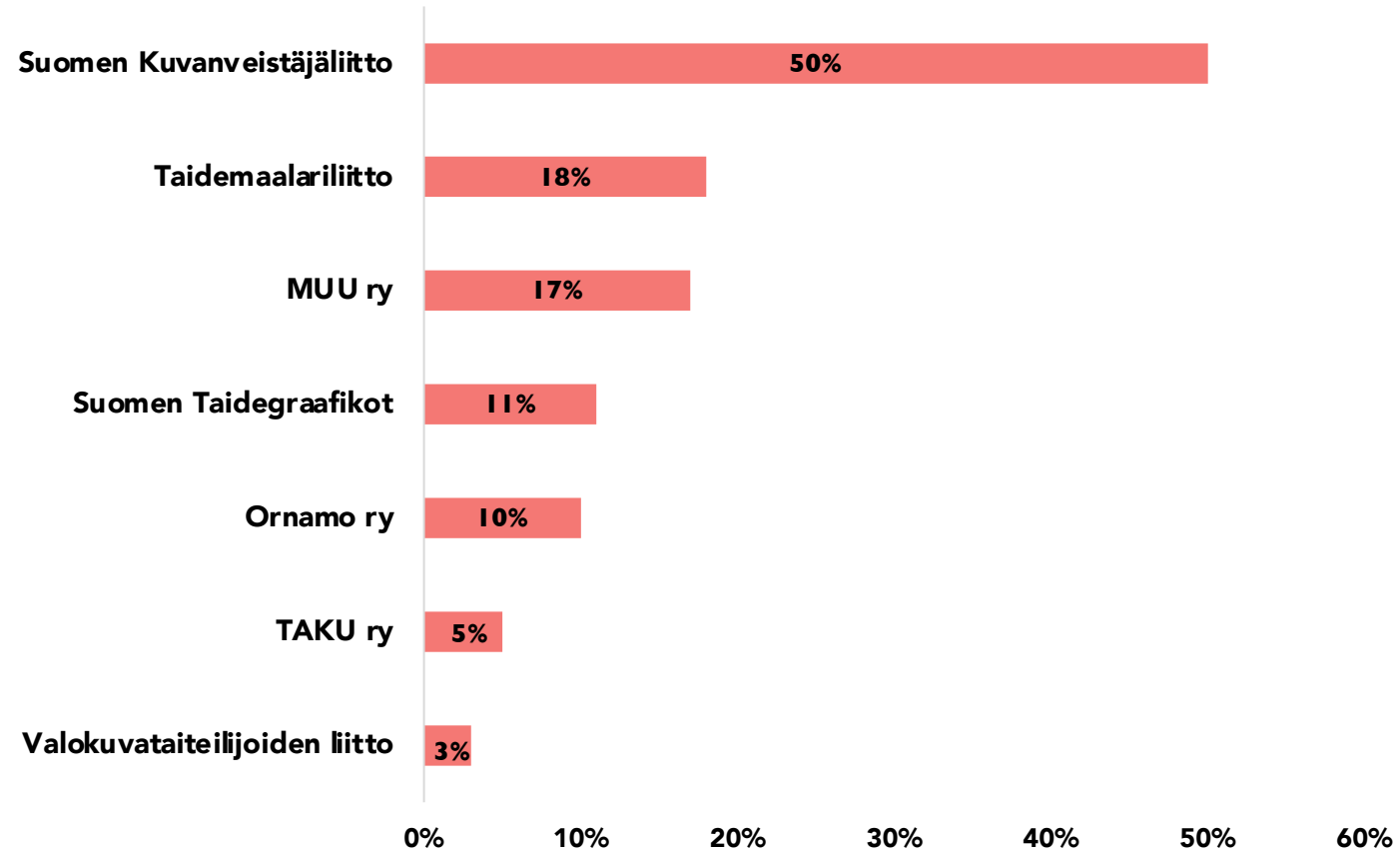
Kuvio 2: Ensisijainen työskentelypaikkakunta (n=111)

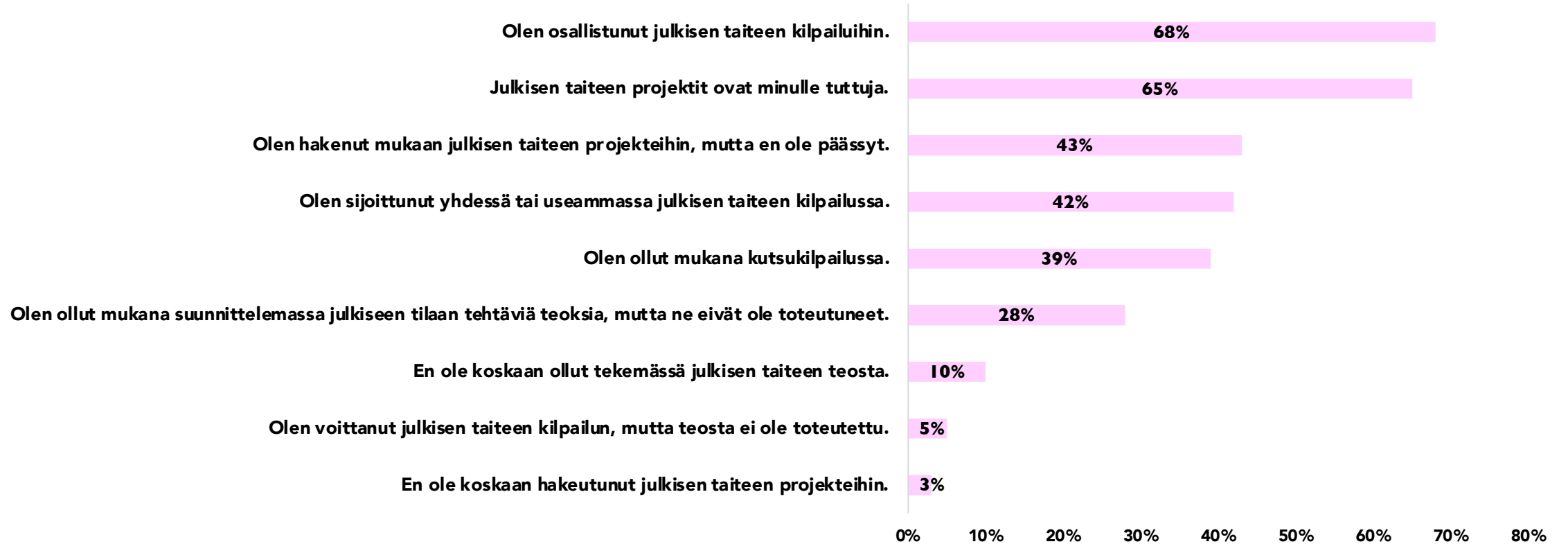
Kuvio 3: Toimintavuodet taiteilijana (n=120)

Kuvio 4: Vastaajien jäsenyydet taidealan ammattijärjestöissä ja -liitoissa (n=115)

Kuvio 5: Kokemus julkisen taiteen projekteista (n=120)

JULKISEN TAITEEN TEOKSET 2021

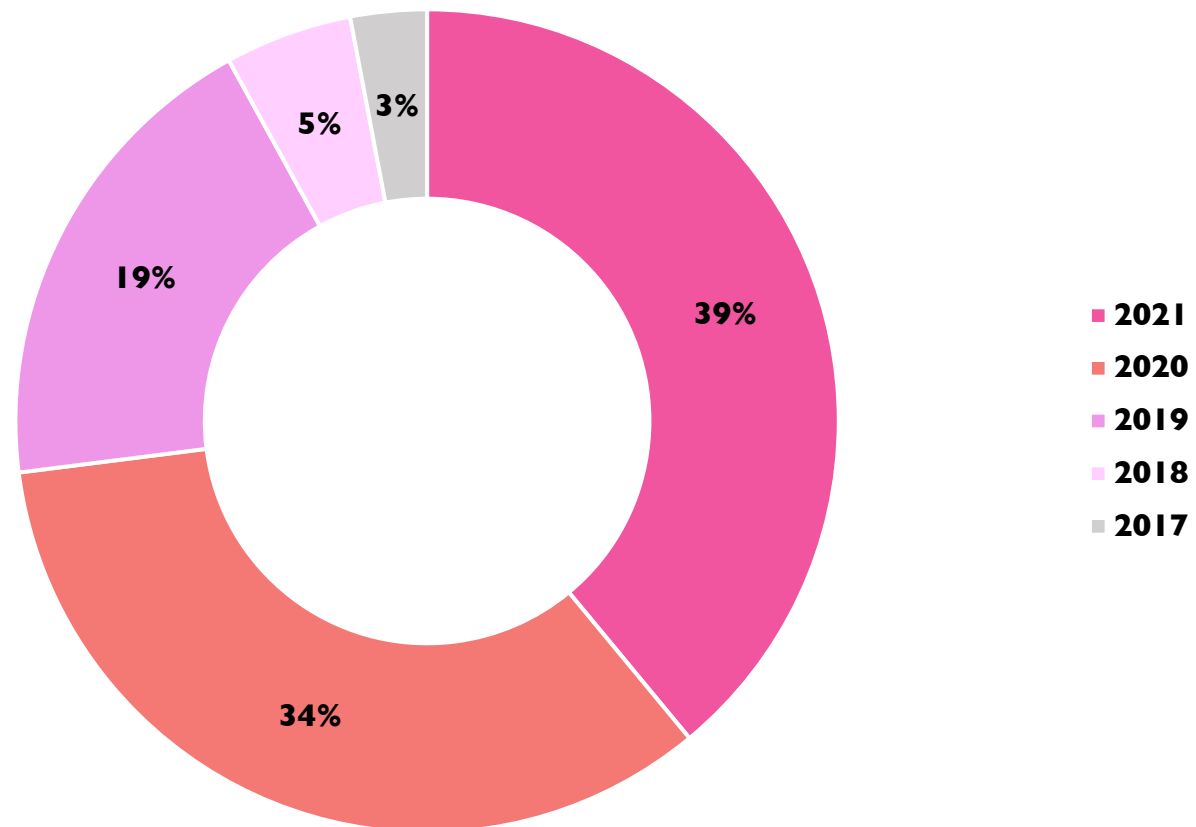
TIIVISTELMÄ

Kyselyyn vastanneista taiteilijoista **33 %** oli työskennellyt taiteilijana yhdessä tai useammassa vuonna 2021 valmistuneessa julkisen taiteen projektissa. Näistä taiteilijoista **13 %** oli julkisen taiteen tekijänä ensikertalaisia. Vastaajista **39 %** oli valikoitunut julkisen taiteen projektiin suoraan tilaajan kautta. Lähes puolet teoksista oli tilannut kunta tai kaupunki.

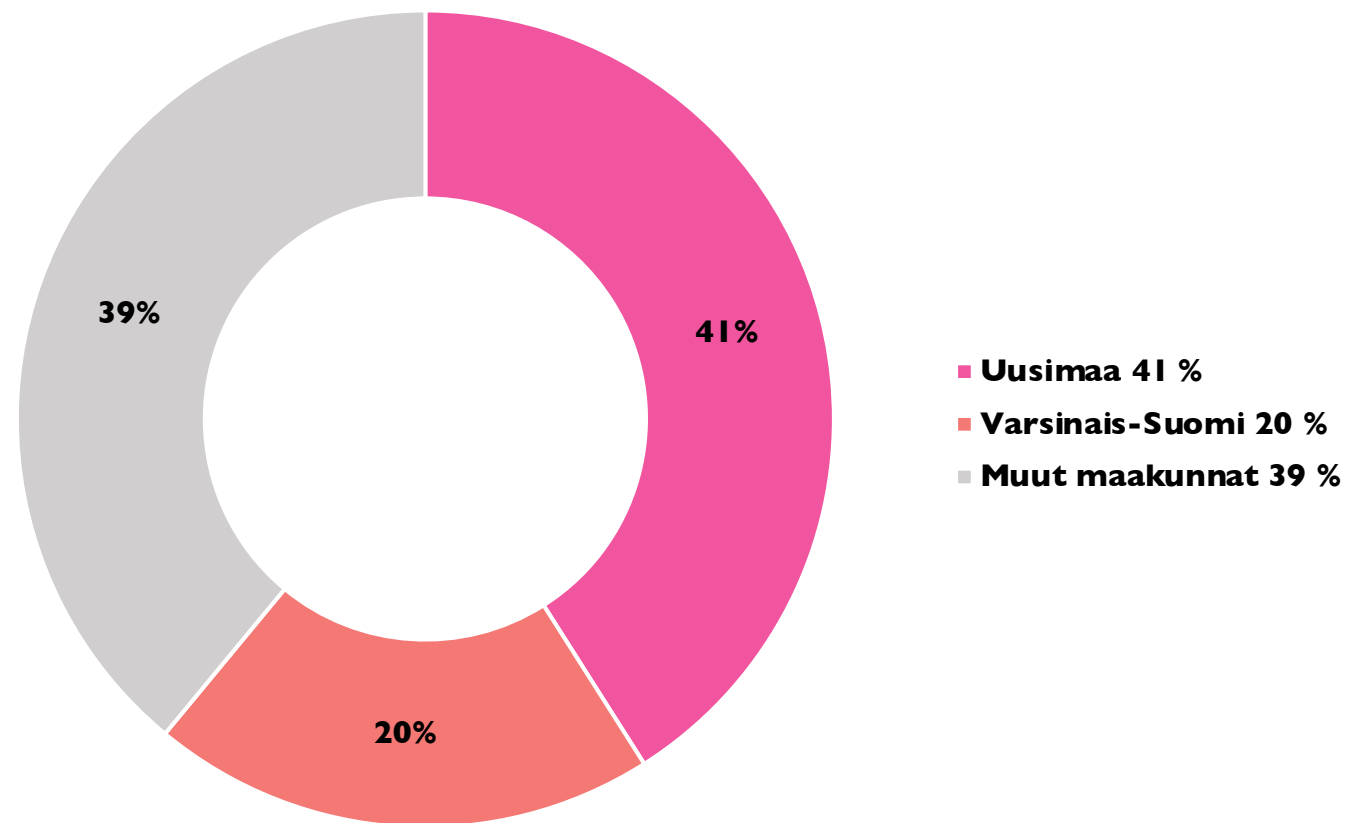
Vuonna 2021 valmistuneita teoksia ilmoitettiin yhteensä **60**. Projekteista valtaosa oli käynnistynyt joko vuonna 2020 tai 2021. Teoksista **41 %** sijaitsee Uudellamaalla. Kolmen ilmoitetuista teoksista kerrottiin sijaitsevan ulkomailla.

Teoksista **30 %** on veistoksia ja **15 %** eri taidelajien tai -tekniikoiden yhdistelmiä (n=60). Monipuoliseen taidemuotojen kirjoon sisältyy muun muassa maalauksia, muraaleja, installaatioita, reliefejä ja mediataidetta. Teoksista **57 %** on tyypiltään pysyviä ja **14 %** rakenteisiin integroituja.

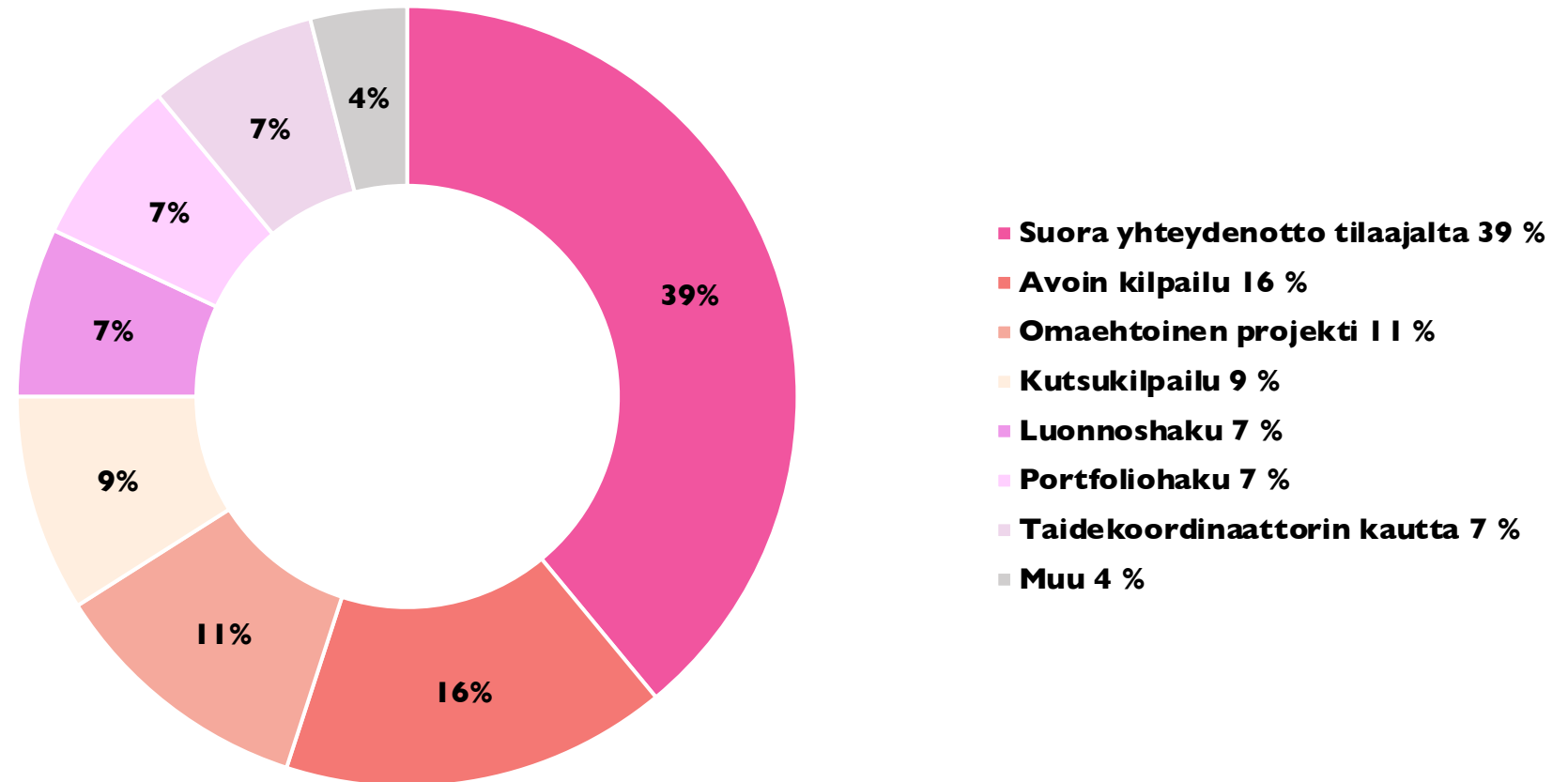
Kuvio 6: Projektin alkamisvuosi (n=59)

Kuvio 7: Teoksen maantieteellinen sijainti (n=56)

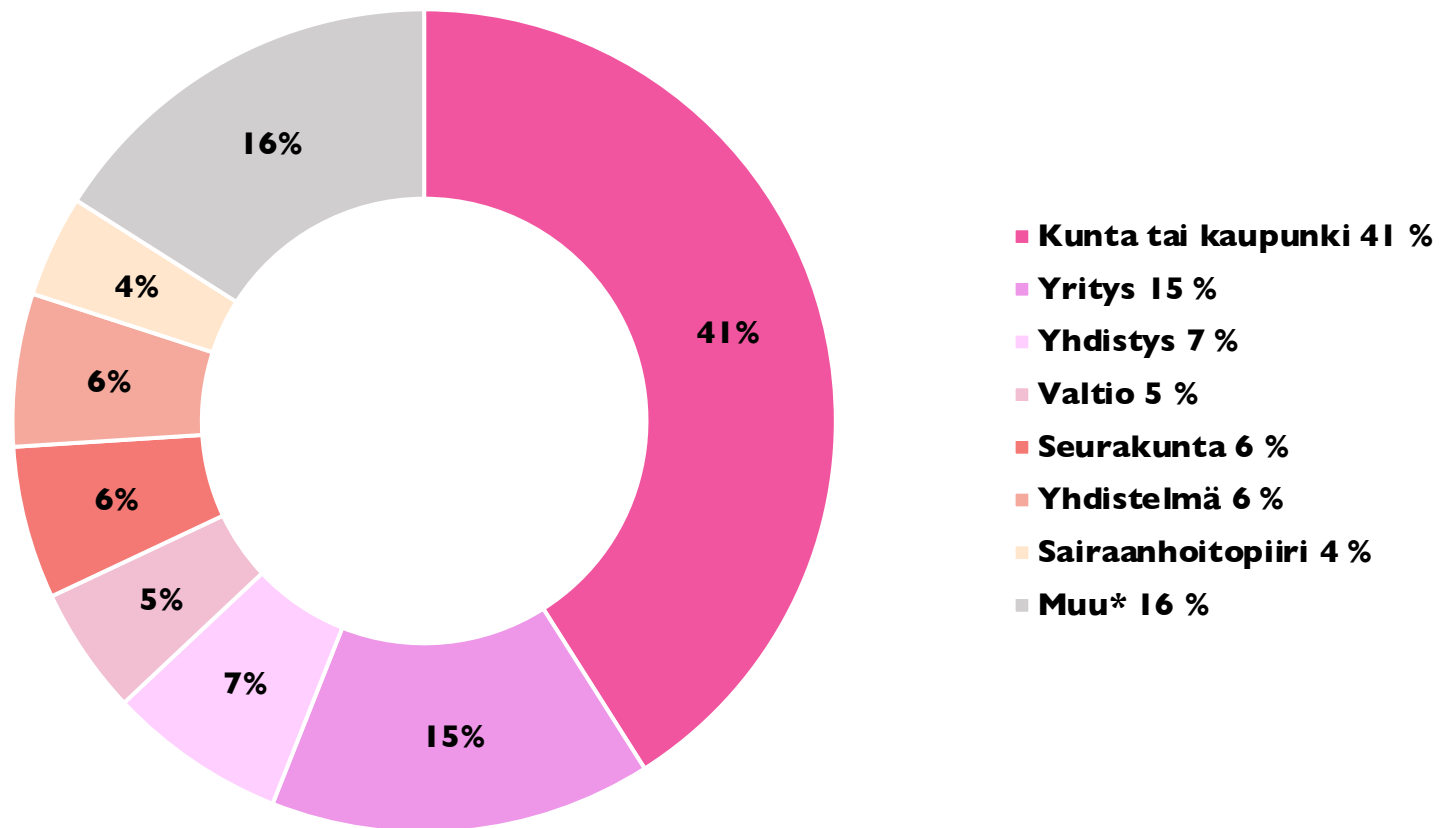

Kuvio 8: Taiteilijan valikoituminen projektiin (n=57)

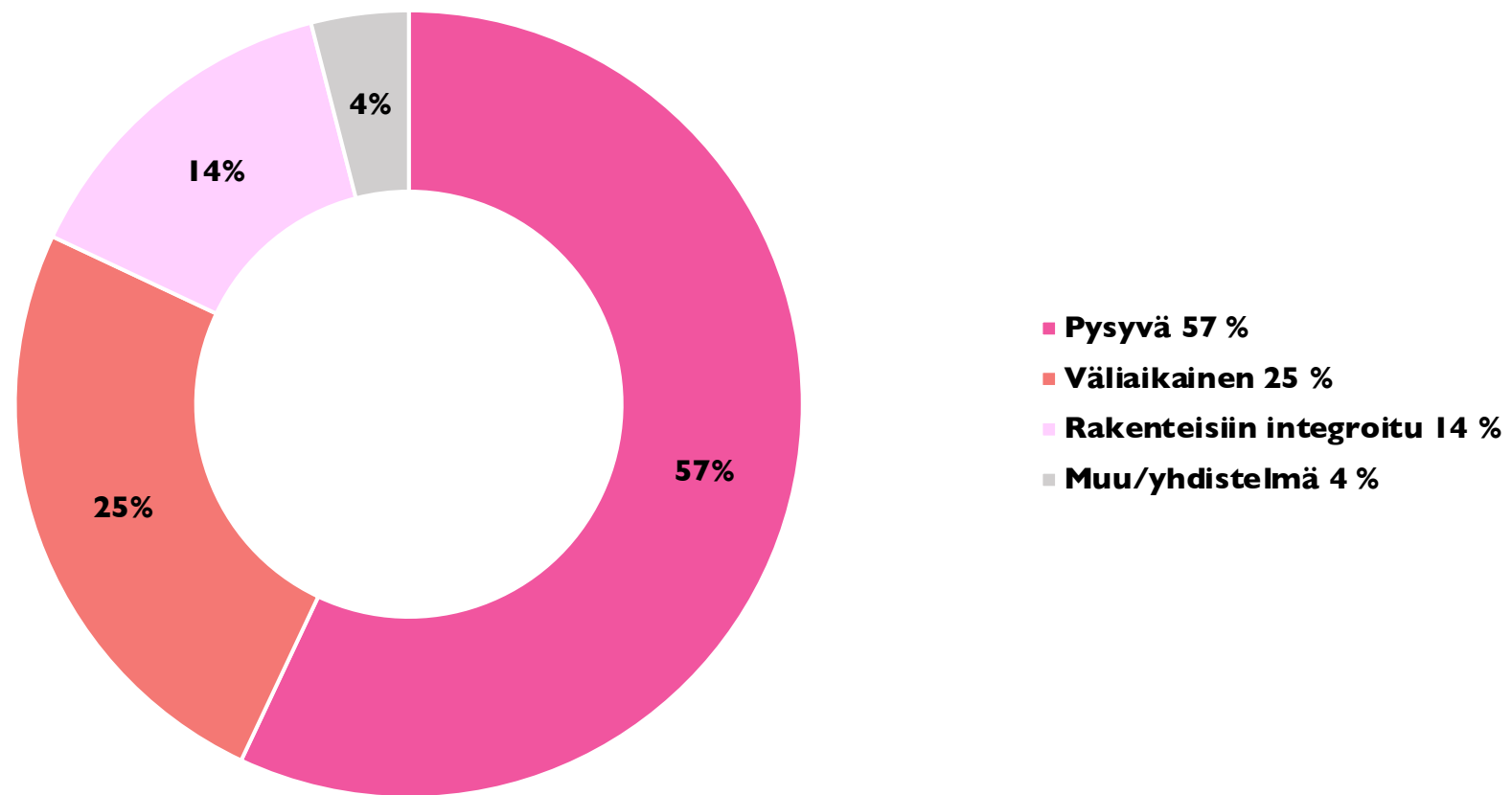

Kuvio 9: Teoksen tilaaja (n=54)

*Muihin tilaajiin sisältyvät mm. korkeakoulut, säätiöt ja omaehtoiset projektit

Kuvio 10: Teostyyppi (n=56)

PALKKIOT, BUDJETTI JA SOPIMUKSET

TIIVISTELMÄ

Julkisen taiteen projektit olivat kokoluokiltaan varsin erilaisia. Palkkiota taiteilijalle jäi kustannusten vähentämisen jälkeen yleisimmin **enintään 10 000** euroa. Muutamalle vastaajista ei jäänyt kustannusten jälkeen palkkiota lainkaan.

Projekteista **57 %**:ssa (n=53) käytettiin alihankintaa. Erityisesti osa ensikertalaisista koki alihankintojen tekemisen ilman ulkopuolista opastusta jokseenkin kuormittavana. Alihankintoihin liittyviä neuvotteluita luonnehdittiin vaativiksi useamman projektin kohdalla.

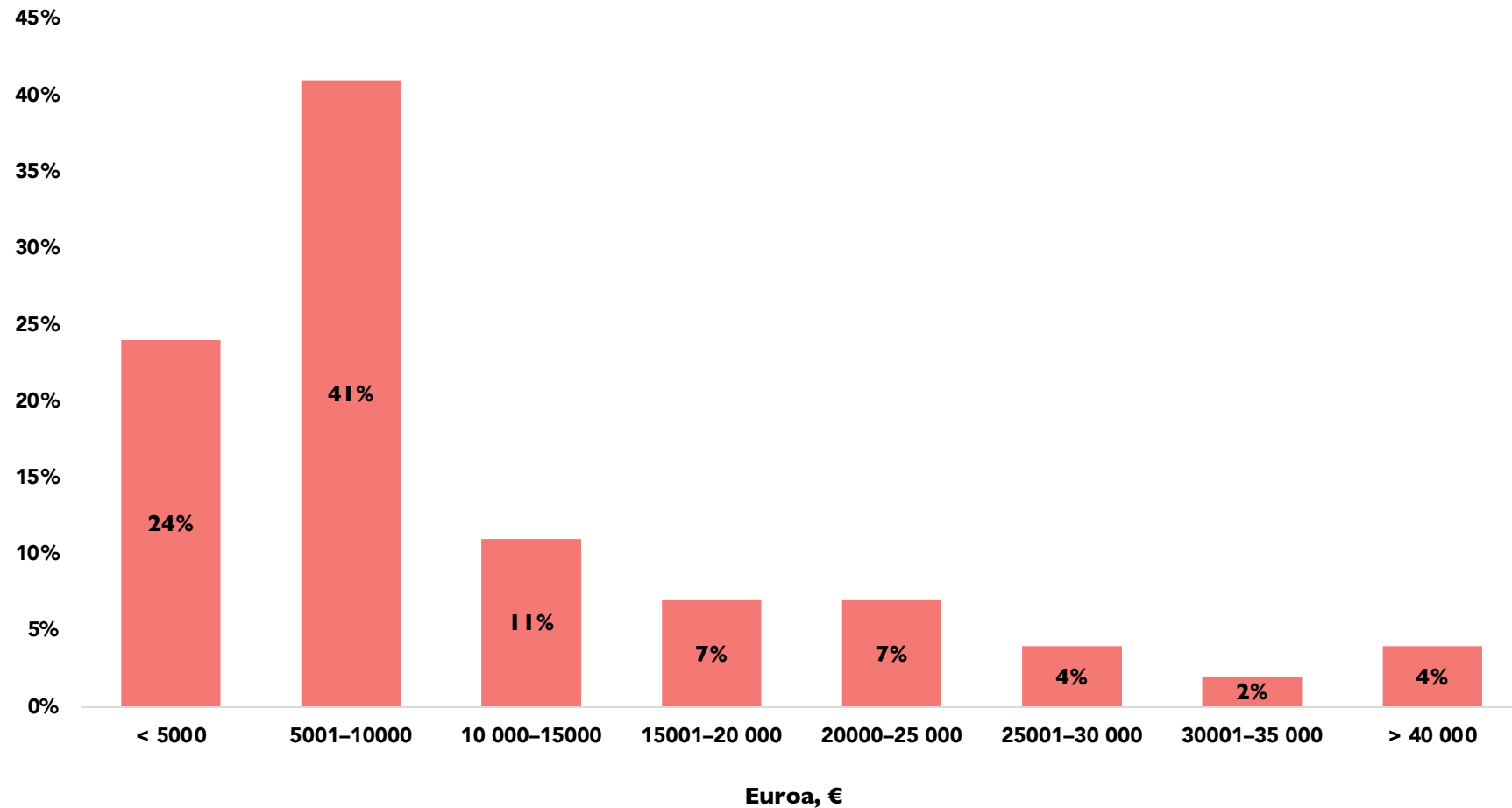
Julkisen taiteen projektit koettiin yleisesti taloudellisesti tärkeiksi. Yleisimmin julkisen taiteen projektista (tai projekteista) saatu tulo muodosti noin puolet vuoden kokonaistuloista.

Vastaajista **63 %** oli tyytyväisiä saamaansa palkkioon projektista. Noin kolmasosa vastaajista ei ollut tehnyt sopimusta palkan- tai palkkionmaksusta.

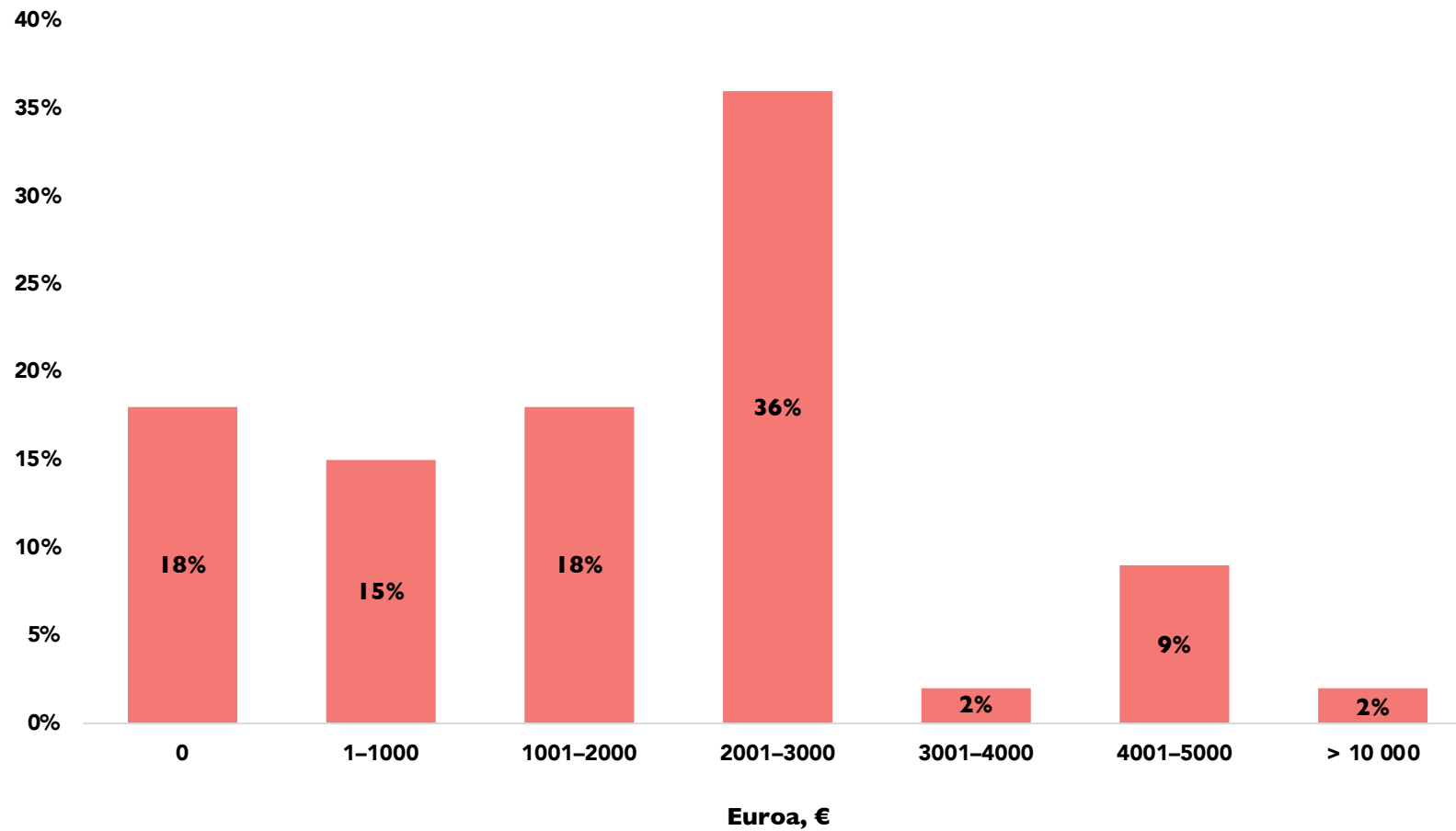
Epäselvyydet palkan- tai palkkionmaksussa tai sopimusasioissa liittyivät muun muassa projektien viivästymisiin, budjetin ylityksiin tai ennustamattomista muutoksista syntyneisiin lisäkustannuksiin, palkkionmaksun myöhästymisiin sekä sopimuksissa ilmenneisiin puutteisiin.

Sopimusneuvottelut koettiin aikaa vieviksi ja haasteellisiksi etenkin silloin, kun eri osapuolilla ei ollut riittävästi tietoa tai kokemusta erilaisista projektiin liittyvistä kustannuksista, alihankinnoista tai sopimusten teosta esimerkiksi tekijänoikeuksien osalta.

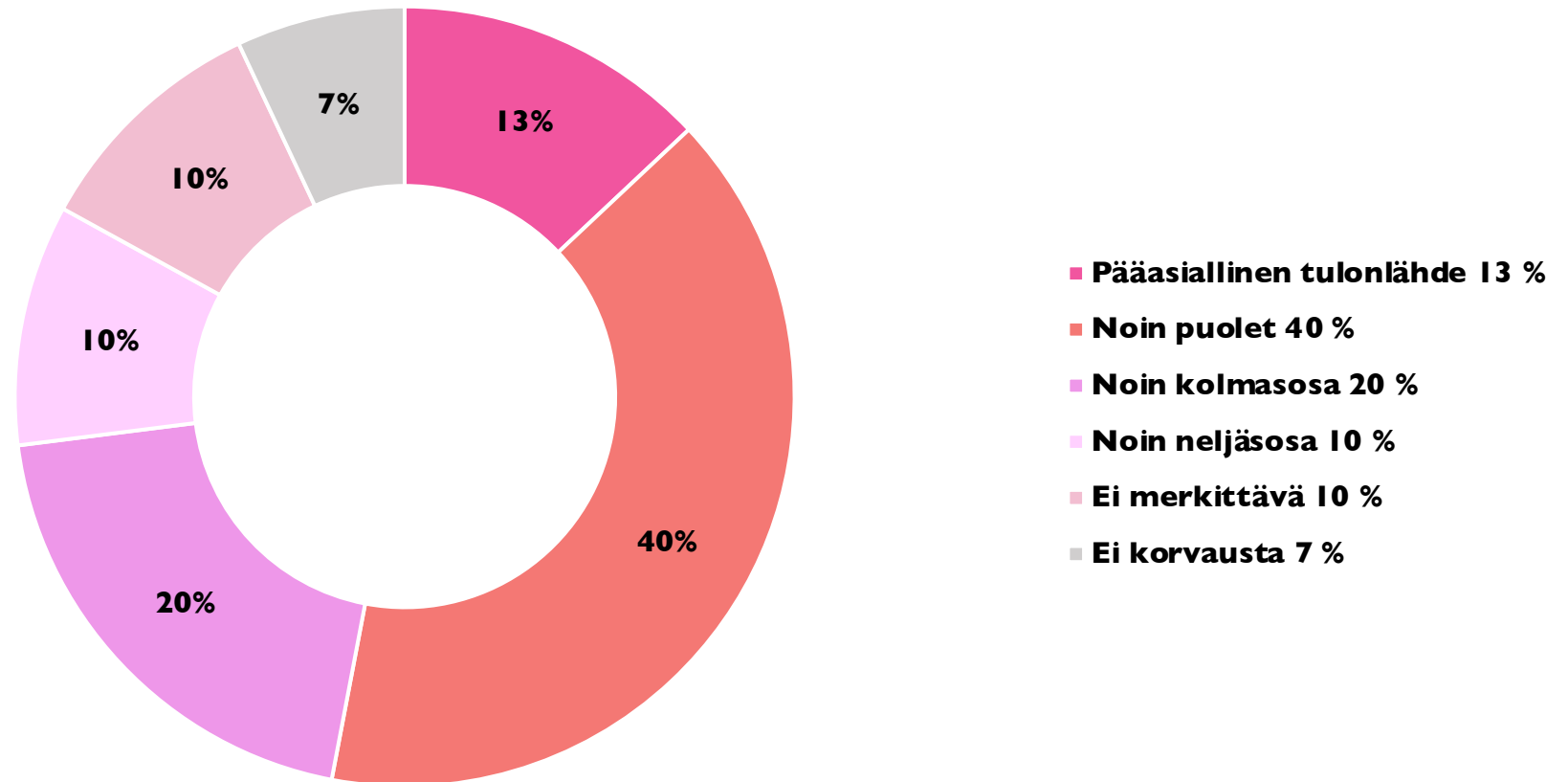
Kuvio 11: Kokonaispalkka projektista kustannusten vähentämisen jälkeen (n=45)

Kuvio 12: Luonnospalkkion osuus (n=45)

Kuvio 13: Julkisen taiteen projektin osuus vuoden 2021 kokonaistuloista (n=40)

Kuvio 14: Kokemukset koskien palkkiota, budjettia ja sopimuksia (n=40)

VUOROVAIKUTUS JA YHTEISTYÖ

TIIVISTELMÄ

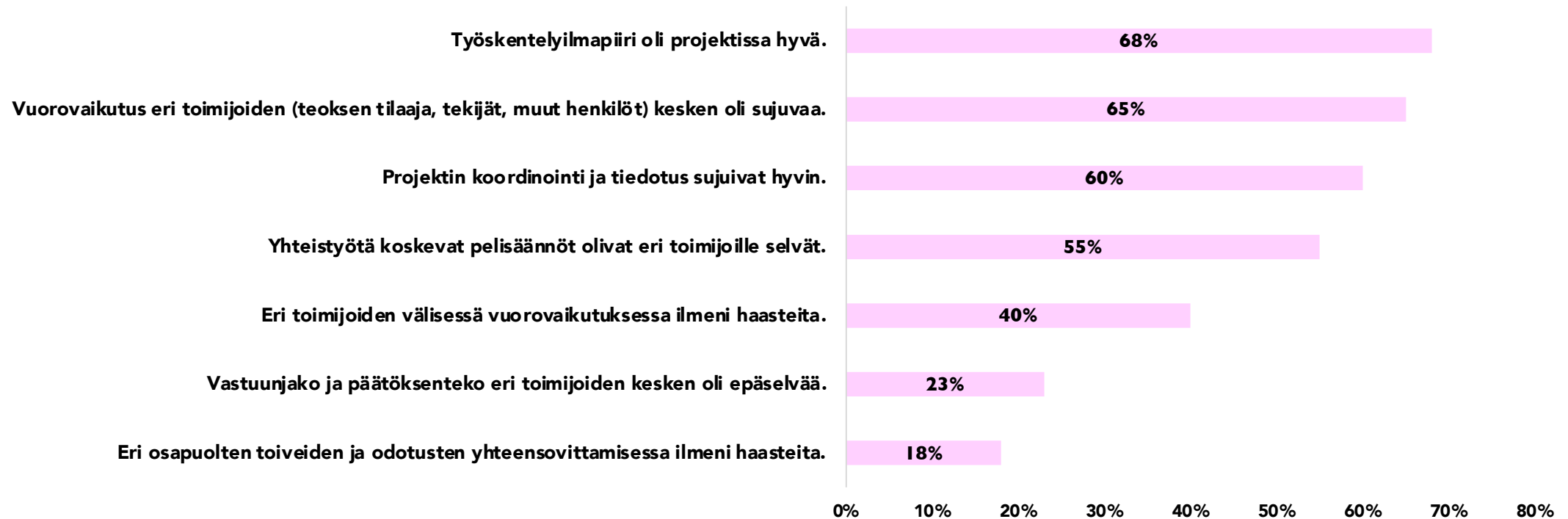
Selvä enemmistö vastaajista koki projektin työskentelyilmapiirin hyväksi. Valtaosa vastaajista totesivat myös vuorovaikutuksen ja yhteistyön olleen eri osapuolten välillä sujuvaa.

Haasteita eri toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa ilmeni **40 %**:ssa tapauksista.

Ongelmia aiheuttivat muun muassa eri toimijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen ja tiedonjaon vähäisyys sekä puutteellinen ymmärrys kokonaisuudesta ja teosten käytännön toteutuksiin liittyneistä seikoista. Toisinaan tilannetietoa prosessista välittyi myös itse taiteilijalle heikosti.

Yhteistyö koettiin useammassa projektissa sujuvammaksi, jos mukana oli taidekoordinaattori, joka toimi yhteyshenkilönä eri toimijoiden välillä.

Kuvio 15: Kokemukset vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä (n=40)

PROSESSI JA LOPPUTUOTOS

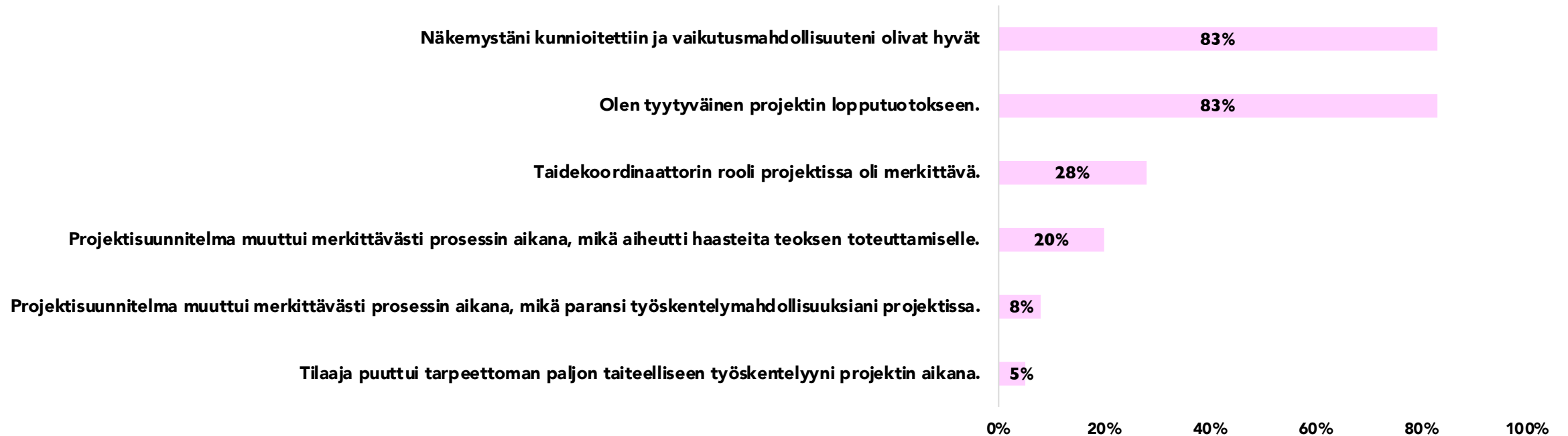
TIIVISTELMÄ

Yhteensä **82 %** julkisen taiteen projekteista onnistui vastaajien mukaan hyvin tai todella hyvin (n=57). Suunnilleen yhtä suuri osa vastaajista koki vaikutusmahdollisuutensa projektissa hyväksi ja totesi olevansa tyytyväinen projektin lopputuotokseen.

Projekteissa ilmeni jokseenkin paljon ennustamattomia muutoksia, joista kuitenkin selvittiin yleisesti ottaen hyvin. Ilmenneet ongelmat liittyivät muun muassa aikatauluihin, tila- tai materiaalihaasteisiin ja teosten teknisiin toteutuksiin.

Työskentely julkisen taiteen projekteissa koettiin yleisesti opettavaiseksi. Prosessia tukevaksi koettiin se, että taiteilija sai vapaat kädet teoksen toteuttamisen suhteen ja että hän sai olla aktiivinen osapuoli keskusteluissa projektin eri vaiheissa.

Kuvio 16: Kokemukset taiteellisesta työskentelystä, prosessista ja lopputuotoksesta (n=40)

TYÖNÄKYMÄT JA URA

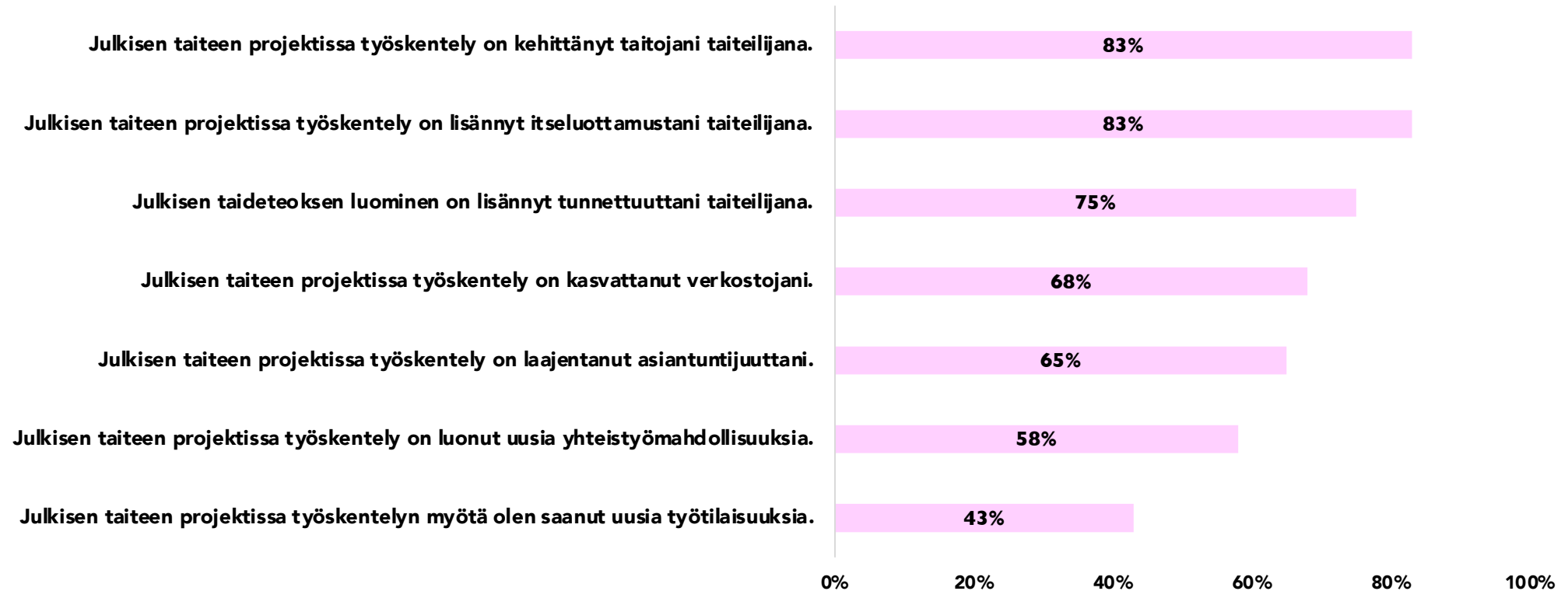
TIIVISTELMÄ

Julkisen taiteen projekteilla koetaan kauttaaltaan olleen paljon myönteisiä vaikutuksia vastaajien kehittymiseen ja uraan. Yli puolelle vastaajista projektit ovat luoneet uusia yhteistyömahdollisuuksia, lähes puolelle uusia työtilaisuuksia. Yksikään vastaajista ei kokenut julkisen taiteen projektien vaikuttaneet uraan kielteisellä tavalla.

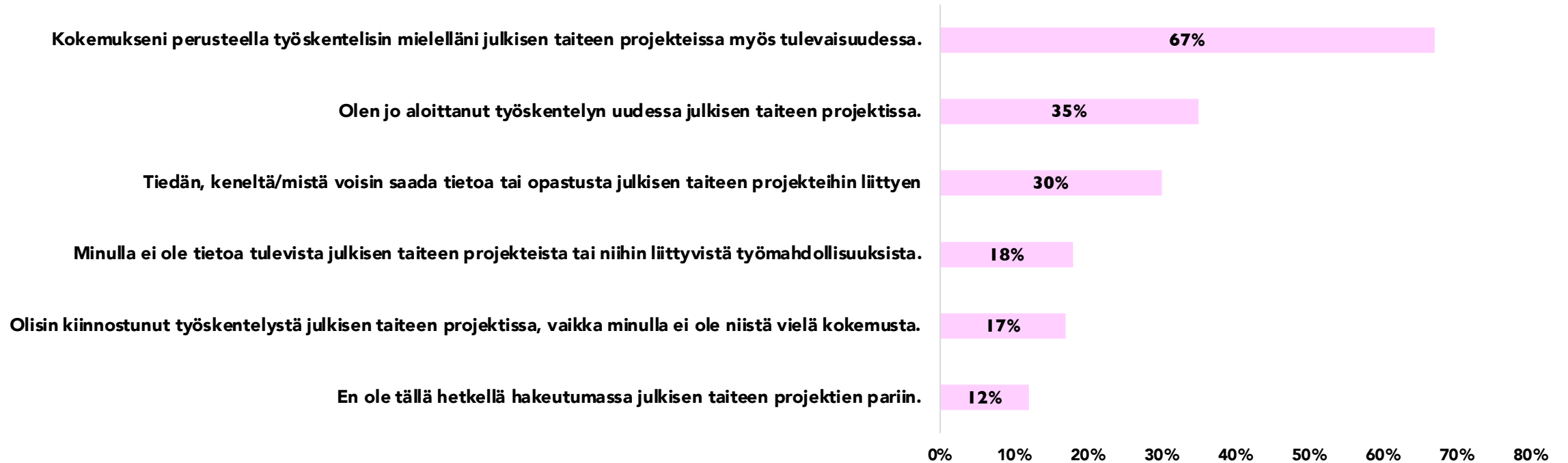
Vastaajista **67 %** työskentelisi kokemustensa perusteella mielellään julkisen taiteen projekteissa myös tulevaisuudessa. Yli kolmasosa oli jo aloittanut työskentelyn uudessa julkisen taiteen projektissa.

Julkisen taiteen projektit ovat kyselyyn vastanneiden mukaan lisänneet taiteilijoiden asiantuntemusta, tietotaitoa ja luottamusta omaan osaamiseensa. Projektien jälkeen taiteilijoiden on ollut helpompi tarttua vastaaviin isompiin kokonaisuuksiin ja osallistua kilpailuihin. Myös tunnettuuden, näkyvyyden ja työtilaisuuksien koettiin lisääntyneen julkisen taiteen projektien myötä. Toisaalta todettiin, että julkisella taiteella uraansa saa nostetta vain pieni osa taiteilijoista. Vastaajat toivoivat, että mahdollisuuksia osallistua julkisen taiteen projekteihin olisi yleisesti enemmän, ja että alan tarjoamat työtilaisuudet jakautuisivat tasavertaisemmin.

Kuvio 17: Arvio projektin vaikutuksista työnäkymiin ja uraan (n=40)

Kuvio 18: Näkymät tulevaisuuden työmahdollisuuksista julkisen taiteen projekteissa (n=120)

TIETO JA KEHITTÄMINEN

TIIVISTELMÄ

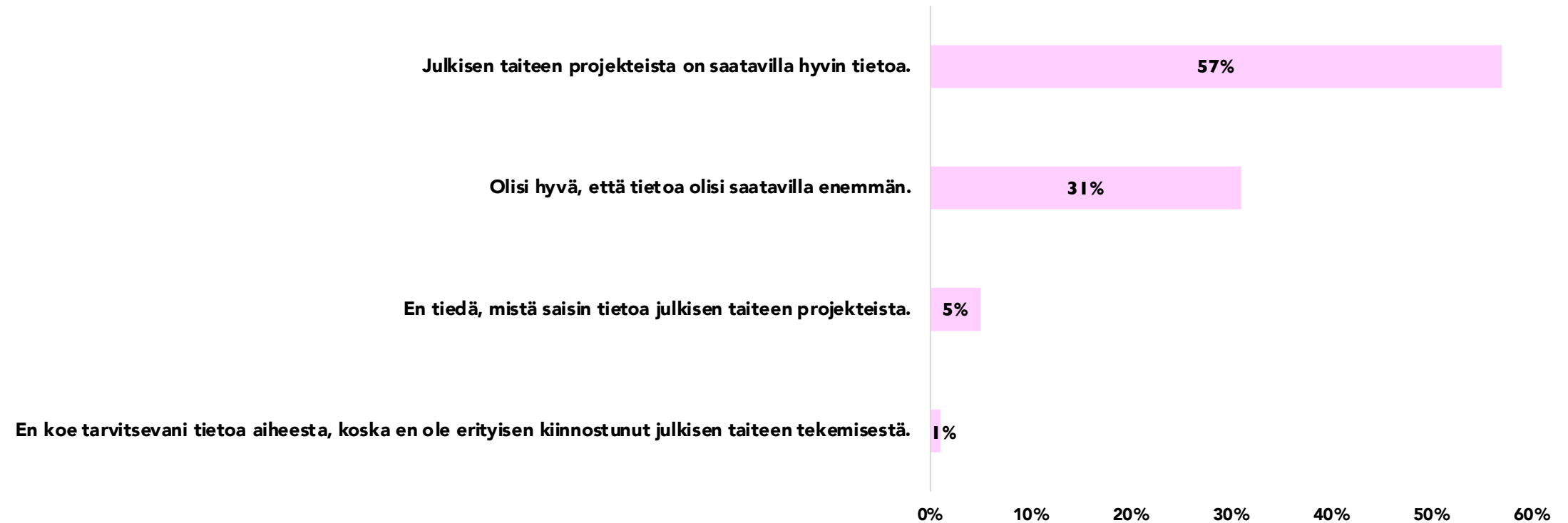
Vastaajista **57 %** oli sitä mieltä, että julkisen taiteen projekteista on yleisesti saatavilla hyvin tietoa. Noin kolmasosa koki, että tietoa olisi hyvä olla esillä enemmän. Tiedotukselta toivottiin lisää kokonaisvaltaisuutta, yhtenäisyyttä, laajuutta ja selkeyttä. Lisäksi todettiin, että kaikki tieto tulisi olla saatavilla niin suomeksi, ruotsiksi kuin englanniksikin. Valmistuneista julkisen taiteen teoksista voitaisiin tiedottaa enemmän myös medialle. Ratkaisuksi ehdotettiin muun muassa verkkopohjaisen, tietoa kokoavan alustan luomista.

Toimialan kehittämiseksi peräänkuulutettiin lisää avoimuutta, avointa vuoropuhelua eri toimijoiden välillä, lisäkoulutusten järjestämistä, välittäjäportaan vahvistamista ja konsultointiapua. Myös tilaajille olisi hyvä välittää tietoa julkisen taiteen prosesseista ja niihin liittyvistä mahdollisuuksista, kustannuksista ja rakenteista.

Projekteilta toivottiin selkeää roolijakoa sekä tietoa siitä, kenen puoleen kääntyä missäkin asiassa. Taiteilijoiden omaa aktiivisuutta toivottiin tuettavan ottamalla tekijöitä mukaan ohjausryhmiin ja päätöksentekoon ja integroimalla taiteilijoiden ammattitaitoa enemmän yhteiskuntaan ja yritysmaailmaan.

Lisäksi painotettiin, että taiteilijoiden tulisi olla mukana julkisen taiteen projektien suunnittelussa alusta alkaen ja mahdollisuuksia projekteihin osallistumisesta tulisi tarjota yhdenvertaisemmin myös uransa alkuvaiheessa oleville taiteilijoille.

Kuvio 19: Tiedon saatavuus julkisen taiteen projekteista yleisesti (n=120)

Taulukko 1: Toimialan kehittäminen

KOULUTUS JA TIETO	KÄYTÄNTEET JA PROSESSI	MUUT HUOMIOT JA IDEAT
<ul style="list-style-type: none">• Tietoa ja ohjeistusta tilaajille taidehankinnoista ja -kilpailuista• Tietoa ja toimijoita kokoavan, vuorovaikutuksellisen verkkoalustan kehittäminen• Koulutusta hakemuksissa käytettävien ohjelmien käyttämisestä, tuotannosta, budjetoinnista ja kulurakenteesta, teoshuollosta, sopimuksista, materiaaleista/tekniikasta, rahoituksesta, rakennusosalasta, alihankinnoista jne.• Asiantuntijatietoa saataville (suora yhteys, luennot, työpajat ym.)• Tietoa kansainvälisistä kilpailuista ja projekteista	<ul style="list-style-type: none">• Taiteilija mukaan päätöksentekoon eri vaiheissa• Aikataulut ja työnjako selkeäksi ja yhtenäiseksi (koordinaattorin rooli, tilaajan vastuut ym.)• Yhteistyön koordinointi• Välittäjäportaан kehittäminen• Tiedotuksen parantaminen ja palautteen antaminen kilpailuihin osallistuneille taiteilijoille• Yhteistyön lisääminen suunnittelijoiden kanssa• Palkkioiden korottaminen ja minimikorvaus• Tuottaja tai taidekoordinaattori mukaan projekteihin• Apua hankalien tilanteiden selvittelyyn	<ul style="list-style-type: none">• Avoimuuden ja dialogin edistäminen• Tasa-arvoisten mahdollisuuksien lisääminen (kilpailujen avoimuus)• Julkisen taiteen lobbaus ja arvon näkyväksi tekeminen• Taiteen vahvempi integroiminen ympäristöön• Asiakas- ja asukasnäkökulmaa taiteen tekemiseen ja arviointiin (osallisuus)• Uusien tekijöiden valikoitumisen tukeminen• Tiedotuksen lisääminen medially• Omaehtoisen julkisen taiteen rakenteiden kehittäminen

LIITTEET

Liite 1: HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ JA TAITEILIJAS-ASIAANTUNTIJAT

Ohjausryhmä:

Tiina Veräjänkorva (Suomen Kuvanveistäjäliitto)

Annukka Vähäsöyrinki, Hanna Hannus, Aura Lehtonen (Suomen Taiteilijaseura)

Sari Karttunen (Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore)

Leevi Lehtinen, Henri Terho (Taike)

Raija Koli, Rosa Kuosmanen (Frame Contemporary Art Finland)

Denise Ziegler (Taideyliopisto)

Katri Salmenoja

Taiteilija-asiantuntijat:

Hanna Vihriälä, Tuomas Korkalo, Minna Kangasmaa ja Tiia Matikainen

Lisätiedot:

Suomen Taiteilijaseura
www.artists.fi